

AYŞEGÜL GENÇ
agt.ayse@gmail.com

YABANI, VAHŞİ, HARİKA: KERKENEZ

Kerkenez, insana kolay alışan bir kuş olsa da vahşi ve yırtıcı. Barry Hines'in *Kerkenez* romanında bir kerkenez eğiticisi olan Billy Casper'ın hayatını, okulda başarısız olmasına rağmen bir kuş eğitmedeki sabrını, ders kitaplarına ilgisiz olmasına rağmen kuş eğitimi ile ilgili kitapları yutarcasına okuyuşunu ve annesi ve abisi ile olan çatışmalarını okuyoruz. Okur, romanda bir yolculuğa çıkıyor. Avcı veya dedektif gibi değil, çözmek ve açıklamak, yakalamak ve hapsedmek için değil, doğal akışın içinde kendinde olanla karşılaşmak ve başka tesadüflere denk gelmek için.

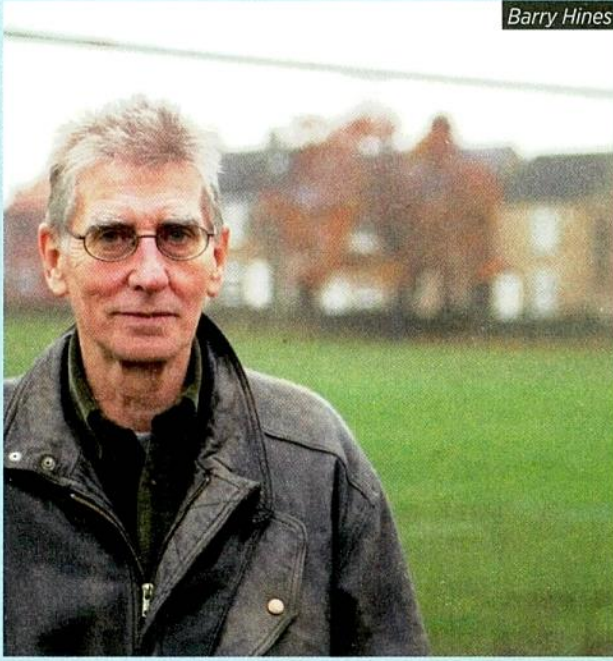
"Doğanlar (1) fazlasıyla gergin hayvanlardır (2), görme (3) yetenekleri inanılmazdır ve her şey onlar için bizden on kat daha şiddetlidir (4). Bu yüzden de sabırlı olmak gerekir, yürürken (5) onunla sürekli konuşmanız şarttır, bebekle konuşur gibi hep yumuşak (6) sesle." (7)

1. Ben ergenlerle ve onların psikolojisi ile ilgili attığımız her adımın, ortaya koyduğumuz her davranışın ya yersiz ya yetersiz olduğunu düşünüyorum. Bir şey yaptığımızda yaptığımız şey çok fazla oluyor, yapmadığımızda ise yapmadığımız şey çok eksik kalıyor. Bir denge tutturmak, bir ritme dönüşmek, iyi ve güzel olana dair tekrarlar yaparken itici olmamak hem zor hem yorucu. Buraya aldığım cümle, Barry Hines'in *Kerkenez* romanından. Kerkenez, doğanın bir cinsi. İnsana kolay alışan bir kuş olsa da vahşi ve yırtıcı. Bir kerkenez eğiticisi olan Billy Casper'ın hayatını, okulda başarısız olmasına rağmen bir kuş eğitmedeki sabrını,

ders kitaplarına ilgisiz olmasına rağmen kuş eğitimi ile ilgili kitapları yutarcasına okuyuşunu ve annesi ve abisi ile olan çatışmalarını roman boyunca etkili ve samimi bir üslupla aktarmış yazar.

2. Barry Hines, hayvanlarla ilişkisinin yoğun olduğu çocukluk yıllarını romana taşıyor. Madencilik yapılan yeşil bir kasabada geçiyor çocukluğu. Çocukken yuvasından aldığı pek çok hayvanı beslemeye büyötmeye çalışıyor. Kendi küçük kasabasını ve okuldaki başarısız arkadaşlarını ve kuşlara karşı ilgisini Billy Casper karakteri üzerinden okuyoruz. Aykırı ve dışlanmış bir tip olmasına rağmen zayıf ve masum bir çocuk değil Billy. İngilizce öğretmeni Bay Farthing'e beslediği kerkenezi anlatırken kullandığı ifadelerdeki gibi aynı: "Nah evcil! Eğitimi o kadar. Yabani, vahşi, kimseyi takmaz, beni bile. İşte bu yüzden harika zaten." Billy yazarın tabiri ile mücadeleci küçük sert bir adam.

Barry Hines

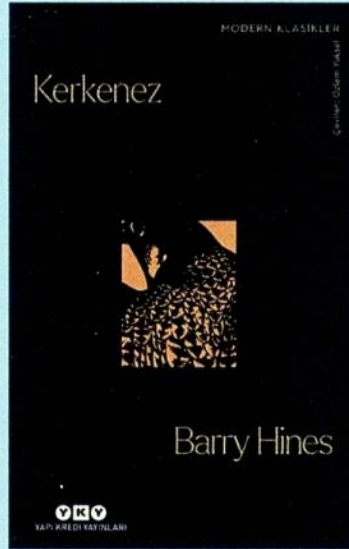
Barry Hines, hayvanlarla ilişkisinin yoğun olduğu çocukluk yıllarını romana taşıyor. Madencilik yapılan yeşil bir kasabada geçiyor çocukluğu. Çocukken yuvasından aldığı pek çok hayvanı beslemeye büyütme çalışıyor. Kendi küçük kasabasını ve okuldaki başarısız arkadaşlarını ve kuşlara karşı ilgisini Billy Casper karakteri üzerinden okuyoruz.

kendinde olanla karşılaşmak ve başka tesadüflere denk gelmek için. Kendi çocukluğunu ve çocukluğunda ona göz kırpan ilgi alanlarını ve repertuarında var olan sosyal tarihsel kültürel ilkeleri önüne döküyor okur bu yolculuk boyunca. Romanla kesişme alanları belirleyerek ilerliyor böylece. Küçük madenci kasaba-

sında bir gencin madende çalışmak ve okuyup başka şehirlere gitmek dışında bir seçeneğinin olmaması her okurun çocukluğunda önüne konulan seçenek adı altındaki mecburiyetleri anımsamasına neden oluyor elbette. Romanın başka bir seçeneğin mümkün oluşunu fısıldaması ise bizden sonraki nesillere bakımımızda bir farklılık oluşturuyor. Böylece roman amacına ulaşmış oluyor.

Kasabadaki mikro mücadele

- Romanın kahramanı Billy'nin de beslediği kerkenez gibi çok görme ile başı dertte. Birlikte yaşadığı kavgacı abisi ve ilgisiz annesi onun kalbinde başka gözler açıyor. Hem duygusal hem maddi eksiklikleri karşılayacak arayışlar onu büyütüyor ve mücadelecili bir ruh kazandırıyor. Yağmurun altında dağılmaktansa akışı kabul eden ve ilerleyen bir ruh.
- Küçük bir kasabadaki farklı iktidar alanlarını görmek açısından da *Kerkenez* romanı iyi bir örnek. Kasabada yaşayanların, birbirleriyle ilişkilerinde, abi kardeş, öğretmen öğrenci, çalışan işveren, antrenör sporcu, anne çocuk gibi mikro mücadele ortamlarında itaatkâr olanı yaratma çabalarını açıkça görürüz. Tıpkı Foucault'nun "İktidar her yerdedir, her şeyi kapsadığından değil, her yerden geldiğinden dolayı her yerdedir." sözünde olduğu gibi bu küçük kasabada da iktidar her yerden gelmektedir. Billy ile kerkenez arasında ise bir iktidar mücadelesinden ziyade bir anlaşma var gibidir. Çünkü doğanın bağıni serbest bıraktığı her zaman diliminde Billy onu kaybetme korkusunu derinden yaşar ve bir gün geri gelmezse diye endişelenir. Her ne olursa olsun hayvan uçup gitmekte özgürdür çünkü. Burada da karşımıza başka sorular çıkar. Özgürlük, bağlar, kanatlar, yakınlık uzaklık hepsi bir soruya dönüşür.
- Okur, *Kerkenez* romanında bir yolculuğa çıkıyor. Avcı veya dedektif gibi değil, çözmek ve açıklamak, yakalamak ve hapsetmek için değil, doğal akışın içinde

Bitmek bilmeyen var etme arzusu

6. Ergenlerin ne çocuk ne büyük oluşu onlara ne yumuşak ne sert konuşmanın fayda vermemesi bu konuda pek çok kitabın yazılmasına sebep olsa da bir kişisel gelişim kitabı olmamasına rağmen *Kerkenez* de uzun yıllar okullarda okutulmuş. Ergenler üzerinde kurulan baskının pek çok çeşidi var, mecbur bırakmak, sürekli kontrol etmek ve suçlamak bunlardan bazıları. Diğer yandan ilgilenmemek, yok saymak, saygı göstermemek de diğer çeşitleri. Anne babalar ya kendi gelecek planlarını, bastırılmış duygularını, intikam arzularını çocuklarına aktarıp onu bir vasıtaya çeviriyorlar yahut tüm bunları şimdi bu yaşlarında gerçekleştirmenin peşine düşüp çocukları yokmuş gibi onlardan dolayısı ile sorumluluktan uzakta tek bir bireymiş gibi yaşayarak kesişmeyen hayatlar oluşturuyorlar. Her iki durumda da sadece kendileri var. Bitmek bilmeyen bir kendini var etme arzusu.

- Barry Hines, *Kerkenez*, çev. Özlem Yüksel, Yapı Kredi Yayınları, 2023, s.62